

Nr 8.

Ankom till riksdagens kansli den 22 april 1932 kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

Andra kammarens fjärde tillfälliga utskotts utlåtande, nr 8, i anledning av väckt motion angående arbetsförhållandena inom det husliga arbetet.

I en inom andra kammaren väckt och till dess fjärde tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 98, har herr *Hansson* i Stockholm m. fl. hemställt, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte snarast möjligt föranstalta en utredning angående arbetsförhållandena inom det husliga arbetet, avseende antalet sysselsatta inom detta arbete, deras ålder och anställningstid, arbetstidens längd per vecka, sön- och helgdagsarbete, fritid och semester, bostads- och löneförhållanden m. m. samt till riksdagen inkomma med de förslag, vartill ifrågavarande utredning kan föranleda. *Motionen.*

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

Samma fråga behandlades av 1931 års riksdag i anledning av då väckta likalydande motioner I: 199 av herr Möller m. fl. och II: 333 av herr *Hansson* i Stockholm m. fl. Däri hemställdes nämligen, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte snarast möjligt föranstalta en utredning angående arbetsförhållandena inom det husliga arbetet, avseende antalet sysselsatta, deras ålder och utbildning, arbetstidens längd per vecka, fritids- och semesterförhållanden, bostads- och löneförhållanden m. m., samt till riksdagen inkomma med de förslag, vartill ifrågavarande utredning kunde föranleda. *Motionerna I: 199, II: 333 av 1931 års riksdag.*

I sitt över motionen II: 333 avgivna utlåtande, nr 2, anförde fjärde tillfälliga utskottet i huvudsak följande:

Det husliga arbetet vore till sin natur sådant, att det näppeligen läte sig göra att lagstiftningsvägen reglera detsamma. Att motionen åsyftade åstadkommandet av en dylik reglering, framginge utan tvekan av dess motivering; och då utskottet icke kunde ansluta sig till detta syfte, kunde utskottet ej heller tillstyrka den föreslagna utredningen. Motionärerna hade bl. a. anført, att ett ordnande av förhållandena på det husliga arbetets område skulle medföra en högre uppskattning av detta arbete och höja efterfrågan på detsamma samt att detta i sin ordning skulle verka utjämnande på arbetstillgången inom en del andra arbetsområden. Ut-

skottet hölle för sin del snarare före, att en genom lagstiftning åstadkommen reglering av ifrågavarande förhållanden endast kunde väntas leda till att arbetstillgången på detta område skulle minskas, därigenom att husmödrarna efter genomförandet av en dylik reglering troligen skulle söka att i större utsträckning än nu reda sig utan stadigvarande lejd arbetskraft i hemmet. I den mån förhållandena med avseende på det husliga arbetet vore otillfredsställande, borde ett avhjälpande därav ej sökas genom lagstiftningsåtgärder, vilkas nytta för de avsedda fallen säkerligen skulle mer än uppvägas av de olägenheter och svårigheter, som därigenom skulle uppstå i alla de fall, där arbetsförhållandena hittills förlöpt friktionsfritt och till ömsesidig belåtenhet för båda parterna. Frivillighetens väg vore enligt utskottets mening på ifrågavarande område avgjort att föredraga och säkerligen lika effektiv, enär brist på arbetskraft, vilken uppstode därest arbetsförhållandena vore otillfredsställande, tvingade husmödrarna att av sig själva lämna sådana förmåner, såväl i fråga om lön och arbetstid som i övrigt, att arbetskraft kunde erhållas. — På en punkt kunde dock utskottet ansluta sig till motionen, nämligen ifråga om önskvärdheten av bättre möjligheter till utbildning inom det yrke, varom fråga vore. Sannolikt skulle en ökad yrkesskicklighet hos hembiträdeskåren även bidra till ett avhjälpande utan ingripande av statsmakterna av de väsentligaste missförhållandena, där sådana förekomme. Denna fråga borde emellertid prövas särskilt för sig utan sammankoppling med frågan om ordnandet av arbetstidsförhållanden m. m.

Utskottet hemställde på grund av det anförda, att motionen icke måtte till någon andra kammarens åtgärd föranleda, vilken hemställan även vann kammarens bifall.

Liknande synpunkter framfördes av första kammarens andra tillfälliga utskott i dess utlåtande nr 9 över motionen I: 199. På hemställan av utskottet föranledde motionen icke någon första kammarens åtgärd.

Utskottet

Det i nu föreliggande motion gjorde yrkandet är detsamma, som framfördes i de ovan nämnda motionerna vid 1931 års riksdag, med undantag av att frågan om förbättrade möjligheter till utbildning i husligt arbete nu avskiljts från det övriga frågekomplexet och särskilt för sig upptagits till behandling i motionen II: 99. Vad denna sistnämnda motion angår får utskottet erinra, att utskottet i över densamma avgivet utlåtande, nr 6, tillstyrkt den i motionen föreslagna skrivelsen till Kungl. Maj:t med begäran om utredning i frågan.

Ifråga om den i motionen II: 98 föreslagna utredningen angående arbetsförhållandena inom det husliga arbetet anser utskottet, att de skäl, som föregående år anfördes mot en dylik utredning, fortfarande äga full giltighet. Inga nya omständigheter hava sedan dess tillkommit, som

skulle kunna föranleda ett ändrat ståndpunktstagande i frågan. Snarare kan den allmänna utvecklingen på det ekonomiska livets område sägas hava ytterligare förstärkt de mot den ifrågasatta utredningen anförda skälen. Utskottet får därför hemställa,

att förevarande motion icke måtte till någon andra kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 22 april 1932.

På utskottets vägnar:

ELOF LINDBERG.

Närvarande: herrar *Lindberg*, *Sandberg* och *Nordkvist*, fru *Nordgren* samt herrar *Waldem,* Ericsson* i Sörsjön, *Wittberg*, *Johansson* i Fårekulla och *Näslund*.

* Ej närvarande vid justeringen.

Reservation

av herr *Lindberg*, fru *Nordgren* och herr *Ericsson* i Sörsjön, vilka anfört:

I vår reservation till utskottets avstyrkande vid 1931 års riksdag av motionen II: 333 hemställde vi, att utskottets yttrande måtte innehålla bl. a. följande:

»Utskottet anser, i likhet med motionärerna, det vara av vikt, att förhållandena på det husliga området klarläggas på samma sätt som skett inom andra yrkesområden, och tillstyrker därför den utredning, som i motionen påyrkas. Särskilt det förhållandet, att representanterna för de båda parter, som närmast beröras av denna fråga, nämligen Sveriges husmodersföreningars riksförbund och styrelsen för Stockholms hembiträdesförening i sina yttranden över motionen varmt förorda en dylik utredning, bestyrker, att det är av behovet påkallat, att åtgärder vidtagas i denna riktning.

Socialstyrelsen har också i sitt yttrande i huvudsak instämt i motionärernas synpunkter och förordar en utredning efter de riktlinjer, som i motionen uppdragits. Redogörelsen för de utredningar och åtgärder, som vidtagits på det husliga arbetets område i främmande länder, vilken redogörelse återfinnes i socialstyrelsens utlåtande, ger vid handen, att frågan om hembiträdeskårens arbetsförhållanden står på dagordningen i många länder. Även i vårt land låter denna fråga, enligt utskottets mening, nog icke avvisa sig i längden, i all synnerhet som den rådande arbetslösheten bland den manliga ungdomen utan tvivel i hög grad är beroende på, att den kvinnliga arbetskraften i allt större utsträckning

söker sig från hemmen och till förvärvsområden, där tidigare manlig arbetskraft funnit sysselsättning. Utskottet hyser den meningen, att en förbättrad ställning för hembiträdeskåren, med därav följande större efterfrågan på husligt arbete, skulle medföra en minskad arbetslöshet bland den manliga ungdomen.

Såsom socialstyrelsen framhåller, synes en undersökning rörande ifrågavarande förhållanden icke behöva bliva alltför tidskrävande och kostsam om den inriktas på, icke att belysa förhållandena i allmänhet inom detta arbetsområde, utan endast såsom i motionen förutsättes att klarlägga vissa betydelsefulla punkter, såsom utbildningsmöjligheter, arbetstidens längd m. m. Socialstyrelsen anvisar också såsom en utväg att nedbringa arbete och kostnader, att undersökningen på lämpligt sätt inskränkes till att avse vissa efter representativa grunder utvalda orter och befolkningsgrupper samt förordar att vid undersökningen samarbete bör ske med förefintliga husmoders- och hembiträdesföreningar och andra på området verksamma eller intresserade organisationer, vilket sistnämnda även synes utskottet vara lämpligt.»

Vidhållande de av oss sålunda anförda synpunkterna hemställa vi,

att andra kammaren måtte för sin del besluta, att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte snarast möjligt föranstalta en utredning angående arbetsförhållandena inom det husliga arbetet, avseende antalet sysselsatta inom detta arbete, deras ålder och anställningstid, arbetstidens längd per vecka, sön- och helgdagsarbete, fritid och semester, bostads- och löneförhållanden m. m. samt till riksdagen inkomma med de förslag, vartill ifrågavarande utredning kan föranleda.
